

2026-03-10

Jämtland Härjedalen Fäbodkultur och utmarksbruk (JHF)

Föreningsmail jhf@fabod.nu

<https://fabod.nu/>

Region Jämtland Härjedalen

region@regionjh.se

theresia.gron@regionjh.se

JHF remissvar Regional livsmedelsstrategi Jämtland Härjedalen 2026-2035 diarienummer "RUN/276/2025".

Grönmarkerad text utgör våra svar eller våra förslag till kompletteringar inplacerade i respektive textavsnitt utdraget ur rapporttexten. Vår förklarande text inom parentes i förekommande fall.

(Sidan 2:)

Vägledande för ökad livsmedelsproduktion.

Livsmedelsproduktionen har en väsentlig betydelse för Jämtland Härjedalen. Den bidrar inte bara till att mätta befolkningen och stärka den globala livsmedelsförsörjningen. Den är också en grund för människors försörjning, en viktig del av den regionala ekonomin och en stark bärare av lokal identitet. Här brukas jord, skog, fjäll och vatten för att skapa förstklassiga råvaror. Mat och dryck från Jämtland Härjedalen kännetecknas av klimatsmart produktion, hög djurvälstånd och stor smakrikedom. Naturbaserade upplevelser, samisk matkultur, ett starkt mathantverk och lokal förädling är centrala delar i den gastronomiska profilen. **Fäbodar och sätrar utgör en genuin historiskt förankrad kulturmarkör.**

(Nedanstående markerat med fet stil är remissmissivets anvisade frågeställningar att beröra)

• Eventuella synpunkter på övergripande mål och vision

1. Vision och mål

Målet handlar om att öka produktionen och förädlingen med hänsyn till miljö, **naturvärden och kulturhistoria** och ett förändrat klimat – samt länets glesa strukturer och nordliga förutsättningar.

Målet kräver:

- Ökad lönsamhet inom primärproduktion och förädling
- * **Ökad kunskap om kulturarvet och kulturhistoria som grund för kulturgeografisk särart och innovationer**
- Stärkt möjlighet till investeringar
- Fler företag som totalt sett producerar mer
- Höjd innovation, fler som utbildas och arbetar inom livsmedelssektorn
- Bibehållen eller ökad andel mark som används för livsmedelsproduktion

* Ökad kunskap om utmarksbetets kvantitet och kvalitet som resurs och planeringsunderlag.
(Referens, se vidare <https://nibio.no/tema/landskap/utmarksbeite/nytt-fra-utmarksbeite>)

• **Speglar innehållet i respektive fokusområde länets styrkor och utmaningar**

väl?

Ja

• **Är innehållet under respektive fokusområde relevant?**

Ja

• **Är det något i Fokusområdenas avsnitt Utvecklingen vi vill se, som bör tas bort eller läggas till?**

Ja, tillägg under följande punkter:

• **Ökad mjölk- och animalieproduktion**

o Vi vill se en hållbar och lönsam animalieproduktion i Jämtland Härjedalen, där kött från nöt, gris, lamm och fågel produceras under goda villkor.

o Att mjölkproduktionen ökar, med fler mjölkgårdar och fler kor som bidrar till regional livsmedelsförsörjning och öppna landskap.

o Att rennäringen stärks genom förbättrade villkor för verksamma inom näringen, exempelvis med minskade och bättre kompenserade djurförluster.

o Att älgkött och annat vilt i större utsträckning når marknaden genom mathantverk och lokal gastronomi.

o Att den lokala infrastrukturen för slakt, styckning och vilthantering är väl utbyggd, vilket minskar beroendet av externa anläggningar.

o Att generationsväxling och ägarskiften inom lantbruk och rennäring bevarar och säkrar en långsiktig produktion.

o **Att utveckla kunskap och medvetenhet och söka vägar för att parera för att länets naturbrukare och livsmedelsproducenter minskar som andel ägare av markresurserna, då ekonomiskt starkare aktörer successivt köper upp fastigheter och naturresurser. Ett centralt problem i sammanhanget är förstås den bristande ekonomin i livsmedelsproduktionen.**

(Det kan exempelvis ske inom ramen för den påbörjade utvecklingen av livsmedelsstrategin utifrån

den aktuella utredningen av Jordbruksverket "Analys av förutsättningar för stärkt lönsamhet och ökad konkurrenskraft för livsmedelsproduktion i norra Sverige". Detta utvecklingsarbete behöver bevakas av företrädare för region JH i kontakten med nationell nivå.

<https://jordbruksverket.se/download/18.7eaa3f8919c8d9f60bf22df/1772442946224/Forutsattningar-for-starkt-lonsamhet-och-konkurrenskraft-for-livsmedelsproduktion-i-norra-sverige-tga.pdf>)

- Mark och planering

- o Vi vill se att andelen mark för livsmedelsproduktion, inklusive betes-

- marker och slåtterängar med hög biologisk mångfald, bibehålls eller ökar.

- o Att kommuner och myndigheter planerar för att möjliggöra nyetablering av jordbruksföretag genom god tillgång till mark och anpassad planläggning.

- o Att vi har ett aktivt jordbruk, rennäring och fåbodbbruk som bidrar till levande landskap och stärkt biologisk mångfald.

- o Att det utvecklas kunskap, rutiner och samverkan inom och mellan kommuner, myndigheter och näringslivet för att bättre och optimalt hushålla med produktiv mark av betydelse för livsmedelsproduktion. Det gäller såväl urbana miljöer, infrastruktur och exploateringsområden, inte minst turism.

- Strukturell robusthet

- o Vi vill se en mer robust och motståndskraftig livsmedelskedja som bygger på lokala och säkra distributionsvägar.

- o Att vi har fler lokala slakterier och förädlingsenheter som ger en närmare och tryggare livsmedelsproduktion.

- o Att det finns en väl utbyggd lagerinfrastruktur för livsmedel och en effektiv samordning av transporter, vilket minskar beroendet av externa logistiknav och stärker försörjningstryggheten.

- o Att samarbetet med angränsande områden i Norge samt med de nordliga länen stärks för klimatanpassad produktion med gemensamma satsningar på exempelvis planering, lagring och förädling.

- o Att vi har ett aktivt jordbruk, rennäring och fåbodbbruk som bidrar till levande landskap, kulturell särart som regional profil och en stärkt biologisk mångfald.

- **Ge gärna förslag på eventuella ändringar i strategin som skulle göra den ännu mer användbar för din organisation.**

(Vi föreslår följande tillägg i bilaga 1:)

Bilaga 1. Nulägesfaktorer för Jämtland Härjedalen

Att ange även antal nöt, får och getter samt antal fäbodbrukare/fäbodbrukande företag.
Åtminstone nötkreaturen specificerade som köttras, mjölkproduktion respektive lantras (fjällkor).

Detta remissvar antaget vid JHF styrelsemöte 260310

För föreningen Jämtland Härjedalen Fäbodkultur, JHF

Jörgen Tyrebo, ordförande